

Ach so, ze willen ons op de Hallen niet meer zeggen wie de eredoktoren zijn! We moeten het maar uit de Campuskrant halen, zeggen ze. Awel, dat ziet gij van hier, zie. Wij, allemaal neefjes van Maurice De Wilde, zijn zelf op onderzoek getogen. En we kennen ze, stuk voor stuk. Met hun vuile was worden ze nu in Veto opgevoerd. Ze hebben het zelf gezocht, jawohl, op alle pagina's, donnerwetter!

Jimmy Hendrix bijvoorbeeld. Laat Veto nu toch wel ontdekken dat die nog bij de Luftwaffe geweest is, zeker: de eerste die zich na de Tweede Wereldoorlog weer als zwarte durfde manifesteren! Dat loopt de ganse oorlog zo stoned als een Bockwurst rond, met zijn vies lank haar en zonder uniform. Om het even welke zwarte is goed, zullen ze op de Hallen gedacht hebben. Vandaag inspireert hij groepjes als - hoe typisch - U2, seffens de B-52's. Die van het NSV proberen vandaag zells 'Star Spangled Banner' uit hun schalmel te halen. Van je eins-zwei-Zaufen, op p.6

En dan die Billy Wilder van p.6. Das hat man nicht gewüsst, aber Billy heet eigenlijk Wilhelm, en is óók volbloed Leutnant. Tijdens de Tweede Wereldoorlog zochten ze Teubstraüm in Amerika, samen met enkele alte Kameraden: Werner Von Braun en general Schwarzkopf. Sommigen verschansten zich dichterbij, zoals Wilhelm Hesslering en Dirk Dewitt. Ze krijgen van ons allemaal een onderscheiding, die ze dan goed zichtbaar op hun borst moeten spelden. Met de nieuwe kontakten tussen de KUL en Polen worden alle eredoktors ginds trouwens uitgenodigd, op kamp.

Neen, Veto's eredoktoraat gaat naar niemand minder dan Junker Wendel Von Hesperen. Deze Mittstundt houdt zich ver weg van alle mogelijke Bierkeller en Madel, maar strijdt eenzaam en alleen Sein Kampf. Getuige hiervan zijn intellektuele bombast op pagina 2, waar hij oproept tot een nieuwe Moral. Wendel, uit de Blut und Boten van ons hart: Grüss Gott.

Veto

STUDENTENWEEKBLAD VAN DE LEUVENSE OVERKOEPELENDE KRINGORGANISATIE - JAARGANG 17, 1990-1991, NUMMER 17, MAANDAG 28 JANUARI 1991

DEKREET WORDT WET

Zaterdag bereikte de Vlaamse Eksekutieve in een geheime zitting een politiek akkoord over de twee nieuwe universitaire dekreten. In een eerste dekreet krijgen de RUG en het Ruca een zelfstandig statuut. Tot nu toe hingen ze nog rechtstreeks af van de gemeenschapsminister van onderwijs. Het tweede dekreet - algemeen bekend als hét dekreet, megadekreet of dekreet Coens - behandelt zowat de hele organisatie van het universitaire onderwijs in Vlaanderen.

De ontwerpversies hiervan hebben de universitaire wereld in rep en roer gezet. Coens beoogde een fundamentele en globale hervorming van de universiteiten. Nu waren er nogal wat artikels in het ontwerpdekreet die behoorlijk wat tegenstand kregen. Zo wilde de minister een verplicht oriënteringsexamen voor eerstejaars in te voeren. Na massaal protest van de studenten ging ook de SP dwarsliggen. Voorzitter Vandembroucke verklaarde in Veto: "Met de SP in de regering komt er géén oriënteringsexamen". Uiteindelijk zou dit oriënteringsexamen inderdaad geschrapt zijn. Hoewel, de laatste versie van de ontwerpdekreet bevatte nog steeds de mogelijkheid tot het vrijwillig afleggen van een proef na een initiatieweek. Het blijft dus afwachten of echt alle bepalingen hieromtrent geschrapt werden, of dat toch een of andere (weliswaar bijzonder afgezwakte) vorm van oriëntatie bewaard bleef.

Even onduidelijk blijven de bepalingen over het inschrijvingsgeld. De eksekutieve zou besloten hebben dat deze niet zouden onderworpen zijn aan minimum- en/of maximumgrenzen (zoals vroegere versies van het ontwerpdekreet stipuleerden), maar wel dat alle universiteiten hetzelfde inschrijvingsgeld mochten vragen. Hiermee willicht de Vlaamse regering gedeeltelijk een studenteneis in. Het gevaar blijft echter dat de inschrijvingsgelden van de prestigieuze derde cyclusdiploma's aan geen enkele beperkingen onderworpen zijn.

Al bij al blijft dit echter detailkritiek. Als het ontwerpdekreet kwasi ongewijzigd werd aanvaard door de Eksekutieve - en dus ook goedgekeurd zal worden in de Vlaamse Raad - dan betekent dit dat onze universiteiten op Amerikaans leest worden geschoeid: *creditpoints*, nog meer samenwerking tussen wetenschappelijk onderzoek en de industrie, het begin van een hiërarchie tussen enkele topuniefs en 'de tweede klasse'.

Onze eigen rektor Dillemans staat achter dit dekreet. Onlangs verklaarde hij in de Gazet van Antwerpen: "Wie nu nog grondige kritiek heeft, heeft de zaken niet goed opgevolgd." Merkwaardig, Veto volgde de zaken wél goed op en heeft toch nog grondige kritiek. Vanaf volgende week ventileren we die bovendien opnieuw, in het tweede deel van ons 'Dossier Dekreet'. Lezen, die kritiek. (WP)

Deze week presenteren wij u de eredoktors Hans Zacher (goede vriend van rektor Dillemans) en Michel Falise (goede vriend van vice-rektor Maertens). Familiëreünie op de middenpagina's.

Interimburo's in Leuven

Liever studenten dan 'gewone' arbeiders

Tot voor kort kon je het arbeidscirkuit voor studenten grofweg onderverdelen in drie sectoren: de jobdienst van de KU Leuven, de studentenrestaurants Alma, en de Leuvense horeka. Recent zijn daar de uitzendburo's bijgekomen, die zich meer en meer van studenten bedienen om aan de vraag vanwege de bedrijven te kunnen voldoen. Die evolutie gaat gepaard met een aanzienlijke stijging van het aantal werkstudenten. Een positieve ontwikkeling, op het eerste gezicht althans. Studenten hebben schijnbaar meer nood aan een bijverdienste dan vroeger, en de interimburo's helpen hen daarbij. In twee delen behandelen we de problematiek. In het eerste deel beschrijven we de werking van uitzendkantoren en de voordelen die met de rekrutering van studenten verbonden zijn. In een tweede deel gaan we dieper in op de implicaties van die evolutie, die op lange termijn niets veel goeds doet vermoeden.

In België zijn interimburo's een redelijk aktueel verschijnsel. In landen zoals Amerika en Nederland is het verschijnsel al lang ingeburgerd. Het eerste interimburo dateert weliswaar reeds uit 1923, maar het heeft geduurd tot 1987 vooraleer het statuut van het uitzendburo wettelijk vastgesteld werd. De wetgever was rijkelijk laat: de branche kende in de jaren tachtig een opmerkelijke opgang (van 7748 dagelijks tewerkgestelde uitzendkrachten in '83 tot 18.582 in '87), en die evolutie zet zich nog steeds door.

Het sukses van de interimformule schrijven de kantoren vooral toe aan de soepelheid van tewerkstelling, die voor zowel de werknemer als voor de bedrijfswereld voordeel biedt. Het verschijnsel lijkt dan ook een typisch uitvloeiisel te zijn van de 'human resources management'-richting, die op het ogenblik meer en meer opgang maakt binnen de bedrijfswereld. De bedrijven zien de mens niet langer als een kostenfaktor, maar eerder als een bron van

inkomsten. Flexibiliteit is hét wapen om de concurrentieslag aan te gaan, niet alleen wat de individuele prestaties betreft (zondagwerken bijvoorbeeld), maar ook wat de totale personeelskapaciteit aangaat. Het bedrijf moet voortdurend kunnen inspelen op veranderende werkomstandigheden om zijn concurrentiekracht te behouden. De interimburo's verrichten in dat opzicht bijzonder nuttig werk. Zij selekteren werkrachten die het bedrijf onmiddellijk kan inzetten als het daar nood aan heeft.

Recht evenredig met het sukses van de interimformule stijgt natuurlijk het aantal tijdelijk tewerkgestelde arbeidskrachten. De vraag is of dat, het huidige bedrijfsklimaat in acht genomen, geen onomkeerbare evolutie is. De wet van 24 juli 1987 beperkt weliswaar het aantal gevallen waarin een bedrijf een beroep kan doen op uitzendkrachten, maar holt eigenlijk achter de feiten aan. In die wet wordt gesteld dat de uitzendarbeid - het ter beschikking stellen van arbeidskrachten

voor het uitvoeren van tijdelijk werk - enkel kan als er sprake is van een tijdelijke vervanging van een vaste werkracht, van een buitengewone vermeerdering van het werk, of van een uitzonderlijk werk. In een tijd waarin ondernemingen hun personeelsbestand voortdurend afstemmen op eksterne, variabele factoren, lijkt niets de tewerkstelling van tijdelijke arbeidskrachten via een uitzendburo nog tegen te kunnen gaan. Door het tegenwoordig veelvuldig gehanteerde flexibiliteitsprincipe zal het aandeel van de deeltijdse arbeid in de tewerkstelling groter worden, en interimburo's dragen daar in ruime mate toe bij.

Ongelijkheid

In het licht daarvan is het ook niet verwonderlijk dat uitzendburo's zich steeds uitdrukkelijker gaan richten naar de studentenmassa. Minstens vijf interimkantoren hebben een zetel in Leuven: Gregg, Creyff's, Manpower, Interlabor, Adia. Een van die kantoren heeft zelfs een stagiar ingehaald die in het kader van zijn eindverhandeling onderzoek doet naar de plaats van de student binnen de uitzendarbeid. De studentengemeenschap is inderdaad een zeer interessante rekruteringsmarkt. Bovendien situeren zich in en rond Leuven een aantal grote bedrijven (Interbrew, Philips, Gervais) die graag werken met tijdelijke arbeidskrachten, en daarvoor dankbaar gebruik maken van interimburo's.

Ook vanwege de studenten zelf bestaat er ruime interesse voor de interimformule. De diverse kantoren in Leuven bevestigen dat ze steeds meer studenten over de vloer krijgen, in de meeste gevallen om arbeiderswerk te verrichten. De studenten worden vooral aangetrokken door de hoge verdienste - de loonbema's in de bedrijven liggen aanzienlijk hoger dan aan de universiteit of in de Leuvense horeka - en de flexibele arbeidsformule. Interimburo's behandelen studenten op de zelfde manier als normale uitzendkrachten; de wet maakt daar immers geen onderscheid tussen. Uitzendkantoren baseren zich uitsluitend op de motivatie van de uitzendkracht, en die blijkt bij studenten redelijk groot te zijn. Een student weet immers maar al te goed dat zijn inspanning van korte duur zal zijn en ondervindt dan ook weinig motivatieproblemen. Voor een gewone uitzendkracht die al twee jaar in het uitzendcirkuit meegaat, is dat allesbehalve evident. Bovendien beschouwen vele uitzendkantoren studenten als dankbare partners: studenten zijn redelijk, begrijpen vlug wat van hen verwacht wordt, vergissen zich niet vlug van uur, enzovoort. Ook binnen de bedrijven beginnen die argumenten mee te spelen bij de selectie van interimkrachten.

Interimburo's zien het dus wel zitten met studenten. Hun keuze voor Leuven is dan ook best begrijpelijk: enkele grote industrieën en een bijna onuitputtelijk

Jobs

4 vervolg van p.1

potentieel van tijdelijke arbeidskrachten. Sukses verzekerd. De rekrutering van studenten biedt ook op juridisch vlak voordelen. Interimburo's doen niet aan arbeidsbemiddeling. Het uitzendburo sluit een arbeidscontract af met de uitzendkracht en stelt die vervolgens ter beschikking van een onderneming op basis van een commerciële overeenkomst. De werkgever van de uitzendkracht is dus het uitzendkantoor. Dat interimburo is dan ook onderworpen geven aan de specifieke werkgeversverplichtingen inzake sociale zekerheid, vakantiegeld, kinderbijslag, enzovoort.

Met betrekking tot de rekrutering van studenten biedt die positie enkele interessante voordelen. Het staat het interimburo vrij te werken zowel met studentencontracten als met gewone arbeidscontracten. Vooral tijdens de vakantiemaanden is dat onderscheid belangrijk, omdat in die periode de werkgever geen sociale zekerheidsbijdrage voor studenten moet betalen. Maar ook tijdens het jaar is het werken met studentencontracten voor het interimburo voordeliger. Een gewone arbeidsovereenkomst tussen een uitzendkracht en een uitzendkantoor is steeds een contract van bepaalde duur (maksimum één week). Als in dat geval een van de partijen echter besluit het contract eenzijdig te verbreken, dan is de werkgever verplicht een opzeggingsvergoeding te betalen die gelijk is aan wat de arbeidskracht nog aan loon zou ontvangen bij een normale afsluiting van het contract. Een concreet voorbeeld: als een uitzendkracht er na een dag de brui aan geeft, en een contract van vijf dagen op zak heeft, dan is het interimburo verplicht de vier resterende dagen integraal uit te betalen. Bij een studentencontract daarentegen is dat niet het geval.

Studenten liggen dus duidelijk goed in de markt bij uitzendkantoren. Voor 'gewone' uitzendkrachten belooft die evolutie alvast niet veel goeds. De

Studies zelf betalen?

commerciële ingesteldheid van de uitzendburo's houdt geen rekening met sociale factoren zoals dringende geldnood, werkloosheid enzovoort. Op lange termijn kan die evolutie echter ook voor studenten nadelig zijn. De inplanting van uitzendarbeid in het arbeidscircuit voor studenten heeft enkele belangrijke implicaties. Daarover echter meer volgende week.

Werner Van den Bergh

(foto Hielke Grootendorst)

Alle lezersreacties kunnen bezorgd worden op het redaktiesekretariaat in de Meiersstraat 5, 3000 Leuven.

De brieven moeten betrekking hebben op in Veto behandelde onderwerpen of op Leuvense (studenten)actualiteit. Anonieme brieven komen nooit in aanmerking: de schrijver moet steeds naam, studiejahr en adres bekendmaken. Slechts uitzonderlijk, en na uitdrukkelijk en gemotiveerd verzoek, kunnen ze weglaten worden in Veto.

Brieven die langer zijn dan 35 regels van 68 aanslagen (spaties inbegrepen; dit komt overeen met ±1,5 getikte blz. met dubbele interlinie) worden in principe ingekort. De redactie behoudt zich het recht voor brieven niet te plaatsen.

LEZERS BRIEVEN

Koewit

Beestig

Ik zou een paar vraagtekens willen plaatsen bij de uitspraken van Terry Klug, Vietnam-deserteur in Veto nummer 16. Ten eerste verliest Klug iets essentieels uit de oog: het conflict is niet ontstaan omdat Koewit teveel olie oppompte, waardoor de prijs daalde. Neen, Saddam Hoessein vond de prijs die door de Opec was afgesproken (20 dollars per vat) veel te laag. Daarbij komt nog dat Irak Koewit zo'n 100 miljoen dollar schuldig was, een schuld die nog dateerde uit de vorige Golfoorlog Iran-Irak. Saddam Hoessein verlangde nu dat Koewit die schuld volledig zou kwijtschelden en maakte tegelijkertijd aanspraak op 2 eilanden in de Perzische Golf, als uitweg naar zee. Is het onlogisch dat Koewit daar niet op inging?

Ten tweede vraag ik mij af hoe Klug het conflict had willen oplossen als zelfs een economisch embargo niet mocht toegepast worden. Zou Saddam Koewit verlaten hebben als er hier een grote vredesbeweging werd opgericht? Kom, zo naïef zijn we niet. Laat het duidelijk zijn dat ik niet vóór oorlog ben (de sankties hadden meer tijd moeten krijgen), maar ik vind het belachelijk nu te gaan roepen dat het Westen de grote boosdoener is door Irak aan te vallen.

Tom Remans

Ramp, catastrofe, calamiteit! Een schande is het. Ongehoord. Democratie is één, beenstenen is toch nog iets anders. Eindelijk las ik in een lezersbrief voor het eerst commentaar op de toch wel op zijn zachtst gezien oneerbare praktijken die door studenten dachten geoorloofd te zijn zoals ik daar bijvoorbeeld door mijn dierbare gedachtenkamer wurg: de foto in Veto afgedrukt met slogans als bijvoorbeeld: "Coens, stop je plan in je reet" en dergelijke wansmakelijke woordgebruik.

Mensen, boeren (mijn excuses) zijn niet erg opgezet met uw bewoordingen. U haalt het edel beroep van tuinder en veeverzorger door een door olie en teer en vet en... vervuilde filter. Als u tevens eens rustig de moeite zou nemen om eens na te gaan hoe zeer u duidelijk heeft gemaakt wat een varkens er onder de studenten rondlopen, welnu dan zou u waarschijnlijk eens wat minder heftige taal gebruiken.

Want is het niet zo dat heel wat studenten de gelegenheid van een betoging gebruiken om als een eskapistisch moment om, verleid door het massa-effect (wij zijn veilig in de massa), zich als een beest te gedragen en de studentstress (?) (ahum) af te wegen. Mag ik u vragen, en al mag ik het niet, ik doe het toch: hang de beest uit in de dansings, daar dienen ze voor. Ge wordt er nog eens doof bovendien, als ge op uw vijfste een kraan hoort lopen naast u (voor de medic: tinnitus), denk dan maar eens aan al die beestige gloriejaren van u tienergeugd. Wat spijtig ook dat ons lustige en vrolijke Vetoetje hierover niets gerept heeft.

Een medestudent,
Wendel Van Hespren

Demokratie aan onze universiteit

Hoever staat het eigenlijk met de studenteninspraak anno 1991 aan deze KU Leuven, een universiteit met internationale uitstraling, die zich opmaakt om één der grootste ter wereld te zijn tegen het jaar 2000? In 1991 staat het principe 'studenteninspraak' niet meer ter discussie. Waarom dan al die heisa hierdoor naar aanleiding van het dekreet van Coens? Onze stem wordt toch gehoord, er is toch overleg. Wat leert een jarenlange ervaring in het medebeheer aan deze universiteit ons echter?

Een eerlijke en gefundeerde inbreng is slechts mogelijk indien een aantal condities vervuld zijn. Eerst en vooral is gedegen medebeheer onmogelijk zonder diepgaande kritische reflectie over de problematiek. Enkel via studiewerk en open gedachtenwisselingen kan men komen tot weloverdachte standpunten. Dat alleen volstaat echter niet: het besluitvormingsproces zit iets complexer in mekaar.

Hiermee rolt de bal van het ene (de studenten) naar het andere kamp (de academische overheid). Meebouwen aan dit "grootse project de KU Leuven, waar we ons allen mee verbonden voelen", is slechts mogelijk indien een vlotte informatiedoorstroming naar de studenten en de universitaire gemeenschap (ofschon reeds lang wijd en zijd verspreid) nog steeds gesied door het ons welbekende label 'Strikt Vertrouwelijk'. Verspreiding binnen de universitaire gemeenschap is dus niet gewenst. Ook over de Memorie van Toelichting, nochtans een waardevol document met heel wat achtergrondinformatie bij het dekreet, wordt met geen woord gerept.

Een zeer terrechte vraag van de Onderwijsraad (OWR) om zich uit te mogen spreken over het dekreet, stuitte op een categoriek njet van de Akademische Overheid. Om het met de voorzitter van OWR te zeggen: "Onderwijszaken zijn in dit land altijd al te belangrijk geweest om ze door deskundigen te laten bespreken." Studentenverteenwoordigers worden voortdurend vriendelijk verzocht de besproken problematiek binnenskamers te houden. Vorige AR werd zelfs gesuggereerd dat men de informatie graag voor zichzelf wilde houden, indien het implicite verbod om de brade studentenmassa hierover in te lichten de studentenverteenwoordigers gewetensproblemen zou opleveren. Democratie kan, maar enkel binnen een gesloten vergadering. De vraag stelt zich zich of het voeren van een echte democratische politiek geen gewetensproblemen stelt voor deze mensen, die pretenderende democratie hoog in het vaandel te dragen. Hoe dan ook, elke maatschappelijke discussie moet ten allen prijze vermeden worden. Dekreet-veto's worden dan ook

met misprijzen onthaald, evenals alle andere mogelijke kritische artikels die tegen de KUL-politiek ingaan. Wat met het recht op informatie van de universitaire gemeenschap?

Toch wordt ook dat recht op informatie erkend. De voorzitter Studentenangelegenheden bevestigde dit formeel in een uitzending van 'Actueel'. Meer nog, hij benadrukte dat informatie belangrijker is dan het al dan niet zezelen in de verschillende organen. Hij vergeet hier wel dat juist deze vergaderingen de belangrijkste bron van informatie vormen en dat het juist daar is dat 'interessante kontakten' gelegd worden.

Dit brengt ons dan na het recht op informatie bij het tweede punt: de aanwezigheid van studenten in de verschillende beslissingsorganen. Ofschon men hierover niet echt kan klagen aan de KU Leuven, blijft ook hier een ietwat wrange naamsaak hangen. De Raad van Beheer, waar naast de personeelsaangelegenheden ook de begroting wordt besproken, bevat nog steeds geen studenten, dit in tegenstelling tot de rijks- en andere vrije universiteiten. Wel hebben de studentenverteenwoordigers als lid van

Vrije Tribune

De auteurs zijn zelf verantwoordelijk voor de gepubliceerde tekst. Standpunten die in een Vrije Tribune worden ingenomen zijn volledig voor rekening van de auteurs.

de AR steeds het (theoretisch) recht uitgenodigd te worden op de Raad van Beheer. Belangrijker is echter de aanwezigheid in het Buro Akademische Raad (BAR). Officieel is dit orgaan belast met het louter uitvoeren van de beslissingen en het voorbereden van de vergaderingen van de AR en de Raad van Beheer. Het machtscentrum heeft zich terug van de AR naar het BAR verplaatst. De AR ontwikkelt zich van een echt beslissings- naar een instemmingsorgaan, waar de door het BAR geadviseerde voorstellen, meermals zonder fundamentele discussie, worden goedgekeurd.

Dit gevoelen werd trouwens ook treffend verwoord in een zeer cynische brief van de voorzitter van OWR aan het BAR omtrent de samenstelling van OWR, waar het BAR meer greep op wil krijgen omwille van de te onafhankelijke koers die OWR soms vaart; denk maar aan het negatieve advies van OWR omtrent polyvalente kandidaturen en de afschaffing van de vriestellingen bij proefkansen, allemaal adviezen die ingaan tegen de politiek van het BAR. Door het plaatsen van de groepsvoorzitters (leden van het BAR) in de OWR, probeert men zijn greep op dit orgaan te verstevigen. Even kregen de studenten weer hoop. Men stond bijnaar niet alleen,

ook de voorzitter OWR reageerde. Te voortvarend, bleek echter achteraf. Nadat de arme man, uitgenodigd op AR, de veroorzaakte wondte met de nodige zalvende woorden had toegedekt, werd ook dit agendapunten besloten met een voor het BAR gunstig besluit.

Gesteld dat studenten aanwezig en goed geïnformeerd zijn, dan nog wordt het gewicht van de inbreng bepaald door de mate waarin men hiermee rekening wilt te houden. Een mooi staaltje hiervan werd de vorige AR geleverd, waar het hervormde programma (in het kader van het plan Dillemaans) van de fakulteit Landbouwwetenschappen voorlag. Dit programma, met een gemiddelde studieduur van 2300 uren in het vierde jaar (de door de AR aanvaarde absolute bovengrens is 1900 uren) werd toch goedgekeurd, met de opmerking dat het toch mogelijk is vakken te verschuiven naar het vijfde jaar. Dit klopt perfect. Dat men hier echter met een zware thesis gekonfronteerd wordt, klopt ook perfect. En dat de fakulteit daarom reeds jarenlang de studenten aanraadt zoveel mogelijk vakken op te nemen in het vierde jaar, wordt ook niet tegengesproken. Die argumenten worden sinds kort niet meer als relevant beschouwd. Ook het feit dat het programma op een aantal andere punten sterk afweek van de filosofie van het plan Dillemaans mocht niet baten. Het aantal kollege-uren werd immers niet verminderd. Over luisterbereidheid gesproken! Geen nood echter. Andere belangen primeren soms. Eenzelfde fakulteit kan immers geen twee opeenvolgende raden teruggefloten worden.

Ook met deze Vrije Tribune zullen we waarschijnlijk wel tegen de lamp lopen. Openheid wordt in de (universitaire) politiek immers niet in dank afgenomen. Principes zijn er om ervan af te wijken en uitzonderingen om ze te volgen. Deemoeddig zullen we dan ook ons lot ondergaan. U weet toch, dat de door Raad van Studentenvoorzieningen ingediende begroting, waarin een verhoging van de subsidies aan Loko voorzien was met 400.000 fr, teruggevoerd werd door het BAR. Terzijde werd opgemerkt: "Waarom nog een blad betalen dat ons nooit volgt?" Is het niet gemakkelijk de woorden studenteninspraak in de mond te nemen, zonder hiervoor het geld uit te trekken? De democratische weg is immers niet de makkelijkste en doet soms pijn. Meerdere leden in de studentenbeweging hebben dit reeds aan den lijve ondervonden.

Zijn we dan toch te braaf? In ieder geval lijkt iedereen de politiek van de de studenten altijd evenveel te appreciëren. Wij willen mee-bouwen aan het onderwijsproject in deze maatschappij. Hoe langer hoe meer hebben we echter de indruk dat ons de middelen hierboven worden ontnomen. Wie is er hier konstruktief?

Tot slot, beste lezer, weet dat ook u kan bijdragen tot een verbetering van deze schijn-demokratie. Studenteninspraak is immers een zaak van allen.

Namens Kringraad
Luc Christiaensen, Hervé Eckman,
Kevin Mouton, Peter Vanduffel

Kolofon

Veto

's Meiersstraat 5
3000 Leuven
(016/22.44.38)

Jaargang 17

nr. 17

28 januari 1991

Ver. uitg. Stef Wauters,

's Meiersstraat 5, Leuven

Hoofdredactie: **Koen Hendrickx**Redaktiesekretaris: **Stef Wauters**

Redaktie:

Dirk Boeckx, Pieter De Gryse,**Hielke Grootendorst, Walter Pauli,****Ria Vandermaesen**Doka: **Hielke Grootendorst,****Leen Van Lindt**Tekeningen: **Arnulph en Nix**Layout-ontwerp: **Dirk Boeckx, Pieter De Gryse,****Krista De Mey, Pieter Ghijssels,****Koen Hendrickx, Walter Pauli,****Ria Vandermaesen, Jan Van der****Linden, Stef Wauters**

Medewerkers:

Jan Bosteels, Luc Christiaensen,**Filip De Keukeleere, Freddy****De Preter, Hervé Eckman,****Kevin Mouton, Erik Paredis,****Werner Van den Bergh, A.****Vandermaesen, Peter Van Duffel**

Eindredactie:

Walter Pauli

Zetwerk en publiciteit

Alfaset Leuven (016/22.04.66)Drukkerij **Rotatyp Brussel**Opklage **9000 exemplaren**ISSN-nummer **0773-5162**

Abonnementen

Studenten: **250 fr.;**niet-studenten: **300 fr.;** steunvanaf **600 fr.;** over te schrijven oprek. nr. **001-0959719-77**

Agenda en Ad Valvas

ten laatste vrijdag voor verschijnen

om **18.00 uur** op het

redaktieadres bezorgen

Redaktievergadering

iedere vrijdagmiddag om **15.00 u**

Student Aid '91

Studenten steunen Braziliaanse boeren

Tussen 5 en 21 februari vindt in zeven Vlaamse studentensteden (Leuven, Kortrijk, Gent, Brussel, Diepenbeek, Antwerpen en Mechelen) de vijfde editie van Student Aid plaats. Student Aid '91 handhaaft in ruime mate de formule van de vorige vier edities. De organisatie selekteert een specifiek project van een niet-gouvernementele ontwikkelingsorganisatie (NGO) en probeert vervolgens via een mengeling van ludieke, studentikoze activiteiten en informatie een stuk ontwikkelingsproblematiek aan te brengen bij de studentenmassa. Dit jaar steunt Student Aid samen met de NGO Mensenbroeders de landloze boeren in Brazilië, meer bepaald voor het Copama-project.

Student Aid is zo langzamerhand de kinderschoenen ontgroeid. De organisatie heeft niet alleen een nagenoeg maximale reikwijdte bereikt (de organisatie bestrijkt zowat de hele Vlaamse studentengemeenschap), maar slaagt er bovendien ook steeds beter in massa-amusement te combineren met een degelijke informatieve component.

Honger

De kritiek die in het verleden vaak door mensen uit de ontwikkelingssector geformuleerd werd op de Aid-formule (drinken en eten tegen honger en dorst), wordt voor een deel ontkracht door de recente ontwikkelingen binnen de ontwikkelingsgedachte zelf. Het stereotiepe beeld van de uitgemergelde, lepralijgende Derde Wereld-bewoner moet binnen diverse ontwikkelingsorganisaties plaats ruimen voor een meer genuanceerde en geëmanciperde kijk op de relatie Noord-Zuid en de rol van de autochtone bevolking. Sleutelbegrippen zijn tegenwoordig niet langer project, ontwikkeling en vrijwilliger, maar eerder positieve beeldvorming en partnership.

De organisatie waarmee Student Aid '91 scheep gaat, heeft precies die kijk op de ontwikkelingsproblematiek. Mensenbroeders steunt uitsluitend projecten die het initiatief zijn van de bevolking zelf, vanuit de overtuiging dat de betuttelende, paternalistische houding van vele ontwikkelingsorganisaties enkel een averechts effect heeft. "De volkeren van Azië, Afrika en Latijns Amerika weten goed genoeg wat er met hun ontwikkeling aan de hand is. (...) Zij aanvaarden niet dat wij, omdat we het geld hebben, hen komen vertellen wat hen te doen staat." De enige zinvolle relatie tussen Europa en de Derde Wereld is volgens Mensenbroeders dan ook het partnership, een samenwerkingsverband dat de uiteindelijke verantwoordelijkheid en beslissingsmacht aan de lokale bevolking laat.

De aandacht van Mensenbroeders voor de beweging van de landloze boeren in Brazilië (verzameld in de Sem Terra) kadert volledig binnen die basismotivatie. Toen in Brazilië in 1964 de militairen de macht grepen, bevond het land zich op een economisch dieptepunt. Door de Braziliaanse economie in te passen in de wereld economie hoopte het militaire bewind Brazilië op te kunnen werken tot een economische en politieke grootmacht. Buitenlandse investeerders werden massaal aangetrokken om de rijke voorraad grondstoffen geschikt te maken voor export. Vrij vlag bleek echter dat de uitverkoop van Brazilië een pijnlijke misrekening was geweest. De buitenlandse ondernemers kochten grote oppervlakten grond op, met het oog op grootschalige landbouw voor de export. Vele tienduizenden boerengezinnen werden daardoor beroofd van hun land, en konden zo niet langer instaan voor hun belangrijkste functie, namelijk het voorzien van voedsel voor het binnenland.

De gevolgen waren rampzalig. De winsten van de ondernemingen stroomden integraal naar het buitenland terwijl de voedselproductie voor het binnenland stagneerde en zelfs afnam. Brazilië exporteerde massaal voedselgrondstoffen, maar moest voor de eigen bevolking voedsel importeren. Momenteel kampt Brazilië met een enorme buitenlandse schuld en inflaties die schommelen rond duizend procent op jaarbasis.

Rond 1980 namen een aantal landloze boeren het recht in eigen handen. In de zuidelijke deelstaat Rio Grande do Sul bezetten een aantal boerengezinnen

het land waarop ze meenden recht te hebben, en vestigden er de eerste nederzetting: Nova Rondo Alta. Van de beloofde landhervorming was niets in huis gekomen, en concrete voorstellen vanwege de boeren werden steeds gesmoord in eindeloze juridische procedures. Het initiatief van Rondo Alta zou uitmonden in de nationale beweging van de Sem Terra, die nu reeds 18 van de 24 deelstaten bestrijkt en zo'n 95.000 gezinnen verzamelt.

Ondertussen is de beweging uitgegroeid tot een sterke structuur, die door een sluitend systeem van vertegenwoordiging standpunten kan innemen op nationaal vlak. De landlozen zijn dan ook een belangrijke politieke drukingsgroep in Brazilië, maar stoten steeds op de belangen van een sterke conservatieve fractie, gesteund door de ondernemingen en de grootgrondbezitters. In dat opzicht was de verkiezing van de behoudsgezinde F. Collor, ten nadele van de vakbondsleder Lula, tot president in november '89 een serieuze tegenvaller. Collor heeft de landhervorming, nochtans een van de belangrijkste knelpunten in de Braziliaanse economie, niet opgenomen in zijn programma.

Voorlopig moet de beweging dus op eigen kracht werk maken van de landhervorming, maar ze kan daarvoor niet beschikken over de nodige kredieten. In dat verband wil de landlozenbeweging een kooperatief systeem uitproberen in de deelstaat Ceará. Het gaat om een pilotproject, dat in de toekomst eventueel uitgebreid kan worden over de hele beweging. Copama (Cooperativa de Producao Agropecuária do Assentamento 25 de Maio) verzamelt zo'n 400 gezinnen, verdeeld over 18 arbeidsgroepen, die graan, groenten en fruit produceren, zich bezig houden met geiten- en runderteelt en daarnaast nog 5 viswkerijen verzorgen. De doelstellingen van het project zijn duidelijk omschreven: vorming van de leden tot verantwoord grondbeheer, inplanting van kleine agro-industriële ondernemingen, gebruik van moderne technieken voor landbouwontwikkeling.

Beeldvorming

Het opstarten van zo'n project kost echter geld, dat voorlopig enkel langs de ontwikkelingsamenwerking bijgeschaapt kan worden. Mensenbroeders zal dan ook best tevreden zijn met de steun van Student Aid. De selectie van het project door Student Aid gebeurt overigens vrij nauwgezet. Enkel niet-gouvernementele organisaties die niet-konfessioneel of politiek gebonden zijn, komen in aanmerking voor selectie. Bijkomend gelden de voorwaarden dat het project op lange termijn productief moet zijn (geen eerste hulp dus) en dat het initiatief moet uitgaan van de mensen ter plaatse.

Ook dit jaar richt de organisatie zich op de brede studentenbevolking. Om dat doel te bereiken, probeert men de activiteiten zoveel mogelijk af te stemmen op wat in trek is bij het gros van de studenten. Het aksent blijft dus onveranderd liggen op massavermaak, waaraan de organisatie door een degelijke informatiekampagne een meerwaarde wil geven. Centraal staat dit jaar bovendien de positieve beeldvorming rond de ontwikkelingsproblematiek. De vraag is natuurlijk waar je de grens legt. Positieve beeldvorming is een oprechte uiting van solidariteit met de Derde Wereld, maar kan net zo goed leiden tot een al te rooskleurige voorstelling van de ernst van de problematiek.

Werner Van den Bergh

(foto Archief)

Bericht aan alle studenten, leerlingen, professoren, leraars, onderwijsinstellingen,

De Macintosh L(ow) C(ost) is aangekomen

2 Mb RAM, 1,44 Mb Disk Drive
40 Mb Harde Schijf
68020 Processor à 16 Mhz
77.000,- Incl. BTW.

12" RGB Monitor :
17.000,- Incl. BTW.

of
12" Monochr. Monitor :
8.000,- Incl. BTW.

ImageWriter II Matrix-printer
17.500,- Incl. BTW.

SNEL LEVERBAAR : Macintosh LC + ImageWriter II
Aangeboden met enkele interessante cadeau's :

GRATIS

- Verlengkabel met stekkerdoos
- 750 blz. microperforatie kettingspapier
- 10 DD-Diskettes
- 1 Muismat

Uniek aanbod, geldig tot einde Februari

Apple Education Center Leuven

Naamsesteenweg 9

3052 Blanden

016/290 390

Eredoktor Hans F. Zacher is in Duitsland de grote promotor geweest van het 'Sozialrecht', wat bij ons sociale zekerheidsrecht heet. Op een moment dat het vak nog nauwelijks bestond aan de universiteiten, richtte hij in 1965 de vereniging van beoefenaars van het sociaal recht op. In een land waar de meeste aandacht in die tijd steeds uitging naar economisch recht, is Zacher met zijn instituut voor buitenlands en internationaal sociaal recht een nieuwe weg opgegaan.

De levensloop van Hans Zacher is een typisch voorbeeld van een langzame klim naar de hoogste maatschappelijke en academische functies. Hij werd geboren in 1928 in Erlach am Inn, een stadje in het zuiden van Beieren. Een helemaal ongestoorde jeugd heeft hij in deze idyllische streek niet gekend. Zijn gymnasiumopleiding te Inn, die hij aanvatte bij het begin van de Tweede Wereldoorlog, moest hij onderbreken om hulpje te spelen van de *Luftwaffe*, zoals alle scholieren vanaf zestien jaar werd ook hij aan het einde van de oorlog opgeroepen om nog een laatste krachtingspanning van het Duitse leger te ondersteunen. Hij zette zijn middelbare school-studies verder in Passau. Vanaf 1947 studeerde hij rechten aan de universiteiten van Bamberg, Erlangen en München. De studie werd afgesloten met een eerste juridische staatsproef. Deze periode, die samenvalt met het *Wirtschaftswunder* van het door oorlog verwoeste Duitsland, moet hem diepgaand beïnvloed hebben, wat later tot uiting zal komen in zijn specifieke benadering van onderzoekstema's.

Eredoktoraat voor Hans F. Zacher

Een hoge piet uit Beieren

ZACHER HULPJE BIJ LUFTHAFPE
TIJDENS W.O. II

in zijn loopbaan: hij wordt verzocht de commissie te leiden die de kodifikatie van het sociaal recht in Duitsland (*Sozialgesetzbuch*) moet voorbereiden. Zo'n kodifikatie heeft vooral een formeel-juridische betekenis: alle bepalingen in een wettelijke regeling bij elkaar brengen, met een onderlinge samenhang zodat lakunes en tegenspraak in de wetgeving vermeden kunnen worden. Maar ook inhoudelijk is het project van belang: eens de principes duidelijk geformuleerd zijn, moet men ze ook volhouden en eraan gehoorzamen. Op die manier winnen ze aan gezag en zal men ermee rekening houden. Van meetaf aan heeft Zacher gepleit voor de opname van de sociale hulp en het jeugdwezijn als volwaardige bestanddelen van het wetboek, naast de klassieke takken van de sociale verzekering. Hierdoor ligt Duitsland ver voor op de andere Europese landen. In België bijvoorbeeld bestaat nog geen enkele kodifikatie van het sociaal recht.

De kodifikatie is echter nog niet beëindigd. Volgens prof. Van Langendonck, die sociaal zekerheidsrecht doceert, vindt Zacher dat het werk wat ontspoord is omdat men de indeling heeft veranderd en elke logika er nu uit gaat. Het (reeds voltooide) algemene deel bevat heel belangrijke dingen en kan men beschouwen als een model voor de basisplichten- en rechten van de burger tegenover de staat, en omgekeerd. Maar men vrees dat bij de definitieve realisatie van het project de 'zachte sectoren' (zoals de werklozensteun) die Zacher juist wou opnemen, uit de boot zullen vallen, en dat alleen de harde sectoren van de sociale zekerheid (met betrekking tot de ondernemingen, de bijdragen...) zullen overblijven.

Midden de jaren '70 start Zacher ook

de 'Projektgruppe für Internationales und Vergleichendes Sozialrecht' op, een afdeling van de Max Planck-Gesellschaft, de wereldberoemde Duitse wetenschappelijke vereniging die zich tot dan toe bijna uitsluitend met de positieve wetenschappen had ingelaten. Sinds 1980 is hij directeur van het Max Planck-Instituut in München voor buitenlands en internationaal sociaal recht. De oprichting van dit instituut betekende de erkenning van het sociaal recht in wetenschappelijke kringen. Ondertussen heeft Zacher zitting (gehad) in talrijke adviescommissies in binnen- en buitenland en is hij bestuurslid (geweest) van nog zoveel juridische verenigingen. Hoe de man tussendoor zeven kinderen heeft kunnen grootbrengen is een raadsel.

Sit-ins

Maar de hoogste post die Zacher ooit heeft gehad, is die van voorzitter van de Wetenschappelijke Raad van de *Gesellschaft*. De macht en invloed van dit Genootschap wordt wel duidelijk aangegevoeld door het feit dat Zacher krachtens zijn mandaat van voorzitter *automatisch* senator en lid van de senaatsplanningscommissies was in de Bundestag, het Bondsparlement van West-Duitsland. De *Gesellschaft* is een private onderzoeksorganisatie die volledig losstaat van de universiteiten (hoewel juist Zacher aan beide verbonden is). Zij heeft een jaarlijks budget van miljarden mark en onderhoud uitstekende relaties met de Duitse industrie.

Dat een jurist de belangrijkste wetenschappelijke functie kan bekleeden in zo'n omvattend concern, bewijst wel dat de Campuskrant de bal niet volledig misloeg toen verwezen werd naar de

'onbesproken katholieke en conservatieve herkomst' van Zacher. Promotor Jef Van Langendonck vertelt hierover: "In de jaren '60 besliste het genootschap om een klein deel van haar activiteiten en haar budget te richten op de humane wetenschappen. Zo werden er, gelooft ik, onderzoeksgroepen opgestart voor ondermeer psychologie, linguïstiek en sociologie. Tot die tijd had Max Planck zich uitsluitend op geneeskunde, natuurkunde, chemie, biologie enzovoort gericht. Maar juist in die periode van toenadering tot andere wetenschapsgebieden werd aan de universiteiten de maatschappijvorm in vraag gesteld. Vooral mensen uit de humane wetenschappen waren betrokken in de contestatiebeweging van de jaren '60. Zij deden mee aan bezettingen en sit-ins."

"Binnen het genootschap ontstond een heftige discussie. Men was een beetje ontstemd over de weg die de humane wetenschappen opgingen. Met hun instituten voor biochemie en astronomie waren er nooit problemen geweest, dat waren tenminste serieuze instellingen. Zij wonnen prijzen, terwijl de 'humane' op een nogal *negatieve* manier in het nieuws kwamen. Men was er vreselijk van geschrokken, maar toch wou men er mee doorgaan. Een paar *ernstige* juridische instituten werden opgericht, bijvoorbeeld voor internationaal recht of procedurerecht, die wel voldoende gaven. Van de oprichting van een instituut

voor sociaal recht had men velen geschrik. De voorzitter van het Bundessozialgerichtshof, Georg Wannagat, drong daar nochtans op aan, maar het woordje sociaal klonk nogal links en kontestair. Ondertussen zaten we al wel midden de jaren '70 en was de sociale rust enigszins weergekeerd. Toen hebben ze Zacher aangetrokken, omdat die een goeie katholiek en conservatief schreef te zijn, waarmee men geen problemen zou hebben."

Bejaarden

Hoewel Zacher dus het beeld opriep van de stoere, conservatieve Bayer, is zijn *Projektgruppe* op inhoudelijk-wetenschappelijk vlak vooruitstrevend te werk gegaan. Zij deed dat niet op een opvallende manier die de pers haalde, maar door de keuze van haar thema's, en door de aandacht te verleggen naar gebieden waarmee juristen zich normaal niet bezig houden. Ook in sociaal recht heeft men burgerlijke onderwerpen. Men kan de verhouding tussen sociale verzekering en geneesheren bestuderen, en de grote geldbedragen die daarmee gemoeid zijn. Zacher richtte zich echter naar de sociaal assistenten. In plaats van de ziekenhuizen bestudeerde hij de toestand in de bejaardentehuizen. In rechtsvergelijkend opzicht onderzocht hij niet de Verenigde Staten of Japan, maar wel enkele ontwikkelingslanden. Onder invloed van het werk van Zacher heeft men op juristenkongressen in Duitsland gedebatteerd over de juridische regeling van contracten tussen de bejaarde, en het bejaardentehuis waarin hij opgenomen wordt; terwijl vroeger op congressen alleen maar over economisch recht, of over staatsrecht gesproken werd.

Zacher heeft niet alleen over sociale zekerheid geschreven, maar ook over economisch- en arbeidsrecht, en zelfs volkenrecht. Dat is niet zo verwonderlijk in Duitsland, waar professoren haast nooit in één materie benoemd worden. Zij doceren sociaal recht en grondwettelijk recht, of strafrecht en burgerlijk recht. Als echte Bayer heeft Zacher zelfs enkele merkwaardige artikelen op zijn naam staan over het statuut van het Zuidduitse bier. In de toekomst zou hij graag nog de 'stijl' vergelijken van het sociaal recht in verschillende streken (bijv. Zwitserland tegenover Groot-Brittannië), tegen de achtergrond van hun politieke geschiedenis.

Over een eventueel 'Europees' sociaal recht zegt hij dat dat niet een technisch probleem is - de visie die nu opgang maakt - maar een *grondwetsprobleem*. De Europese organen zijn geen uitdrukking van (de geest van) een 'Europees volk', en brengen geen wisselwerking tot stand tussen de Europese staat en het Europese volk, aldus Zacher. Deze week zaterdag zal de kersverse eredoktor tijdens de academische zitting een toespraak houden over 'Research in a Democratic Society' oftewel 'Forschung in einer demokratischen Gesellschaft'. De toespraak zou namelijk, op verzoek van de rektor, voor de helft in het Duits gehouden worden. *Wegen der Eleganz der Sprache.*

Dirk Boeckx

Welvaart

Reeds een jaar na de staatsproef promoveerde hij in 1952 te München op het gebied van het grondwettelijk recht. Hij begon zijn carrière, zoals zoveel later beroemde juristen in een advocatenkantoor. In '54-'55 was hij assistent in München en deed hij er zijn tweede staatsproef. Gedurende vier jaar was hij dan afgevaardigde van de Beierse regering aan ondermeer het *Bundesverfassungsgericht*, de bondsrechtbank ter bescherming van de grondwet. In 1962 behaalt hij zijn aggregaat voor het hoger onderwijs in München met een proefschrift over staatsinterventie op sociaal gebied. Zijn promotor had hem dit onderwerp aangeraden, omdat hij zo "de enige zou zijn voor vele jaren op dat gebied". Uit die tijd dateert Zachers belangstelling voor het 'Sozialrecht'. Het proefschrift dat meer dan 1000 pagina's telde en daarmee één van de dikste is uit de Duitse universiteitsgeschiedenis, zou pas 15 jaar later worden uitgegeven.

Een grote aanzet tot zijn studie van het buitenlands sociaal recht was het Helsinki-kongres van de International Council on Social Welfare met als thema: 'Human Rights and Social Welfare'. Hier heeft hij de overtuiging opgedaan dat er in de hele wereld twee benaderingen bestaan om zich om sociale aangelegenheden te bekommeren. De ene is vooral begaan met geld en met het recht; het is de klassieke sociale zekerheid. De andere houdt zich bezig met sociale dienstbaarheid en verzorging. Zacher vindt dat het sociaal recht ook op de tweede benadering, het *social work*, moet betrokken worden.

Plank

Van 1963 tot 1971 was hij professor aan de universiteit van Saarland en sindsdien is hij verbonden aan zijn thuisuniversiteit München als professor van publiek recht, meer bepaald het Duitse en Beierse staats- en administratief recht. Rond die tijd wordt hij ook bestuurslid van het Leuvense Europees Instituut voor Sociale Zekerheid, opgericht onder impuls van Roger Dillemaens. Zachers promotor en goede vriend Jef Van Langendonck is toen nog verscheidene jaren sekretaris geweest van dit instituut.

In de jaren '70 komt er een versnelling

Alfaset LASERPRINTWERK

Je papier, seminariewerk of tesis fraai afgedrukt op laserprinter.

Breng je diskettes binnen bij Alfaset cv, de specialist in MS Word en WordPerfect. Snelle service. Lage prijs (10 fr. per pagina).

Kom eens langs. 's Meiersstraat 5, Leuven (1e verd.)

open van 13.00 tot 18.30 uur

016-220466

NIEUW!

Leer typen in tien uur

U leest het juist: op 10 uur, gespreid over 2 of 3 dagen leert U perfect blind typen (26 letters + hoofdletters + leestekens)

- met leerdoelgarantie
- 3 gratis proeflessen
- gratis demo-cassette beschikbaar

Deze unieke audio-visuele cursus gaat door in Leuven en Diest. We bieden hem tijdelijk aan voor slechts 1700 frank. Dit nieuwe systeem werd uitgetest door 30 studenten. Allen, op één na bereikten het testdoel, op 10 uur of minder.

Alle inlichtingen bij De Guchteanaer (016)25.18.21 na 19.00 uur

Eredoktoraat Michel Falise

Een handleiding economie voor kristenen

In '88 werd hevig geprotesteerd tegen het eredoktoraat voor topindustriële André Leysen. De spreekwoordelijke academische sereniteit werd toen dermate verstoord, dat rektor Dillemans in een enigszins patetische oproep bezwoer "dat de KU Leuven zich in de toekomst zou beperken tot het verlenen van eredoktoraten aan academici, die minder discussie zouden uitlokken". Dit jaar zijn de gelauwerden inderdaad allemaal topwetenschappers. Dat betekent echter niet dat iemand als de econoom Falise geen maatschappelijk relevantie zou hebben. Zo heeft Falise de nodige contacten met de bedrijfswereld, ontwikkelde hij de katholieke economische theorie en bekleedt hij het voorzitterschap van de internationale vereniging van katholieke universiteiten. Bovendien is hij nauw betrokken bij mgr. Guido Maertens' Kulak. Falise toont zich dus niet enkel een vooraanstaand wetenschapper, maar ook een niet onbelangrijke vriend des huizes.

Michel Falise heeft een wel bijzonder degelijke economische opleiding genoten. Na zijn kollegejaren in Charleroi, studeerde hij rechten en economie aan de Leuvense universiteit en haalde in beide disciplines de titel van doctor. Vooral aan de slag te gaan als docent aan de katholieke universiteit van Namen in 1954, deed hij ook nog Cambridge en Parijs aan en haalde een *graduate* in Harvard. In 1960 vond hij dan de weg naar de Université Catholique de Lille, waar hij sindsdien werkzaam is, eerst als hoogleraar, dan ook als dekaan van de Faculteit Economie en Recht (1964) en sinds 1979 als rektor. Tussendoor vond hij ook nog de tijd om les te geven in Parijs, om economisch adviseur te spelen voor de Bank van Brussel, lid te worden van de Raad van Beheer van de universiteit van Mons en van de 'Conseil national de l'enseignement supérieur catholique'. In tal van internationale katholieke organisaties is hij nog steeds actief en in 1980 werd hij verkozen als voorzitter van de 'Fédération Internationale des Universités Catholiques' (FIUC).

Uit dat laatste feit blijkt hoeveel invloed Michel Falise heeft verworven in de katholieke wereld. Hij was immers de eerste leek die voorzitter werd van de FIUC. Dat is niet niks. Een groot deel van de 175 universiteiten die deel uitmaken van de organisatie worden nog steeds door geestelijken geleid. Zijn verkiezing is dan ook niet zonder interne tegenstand tot stand gekomen. Met de verkiezing van een leek wou de FIUC

echter een symbolische daad stellen: duidelijk laten blijken dat de katholieke universiteiten zich onafhankelijker willen opstellen ten opzichte van het centrale gezag in Rome.

Staatsjury

Het Vaticaan kan daar immers moeilijk aan wennen. Af en toe moet er nog eens aan herinnerd worden dat de universiteiten zich niet langer laten bemoeiden. Zo ook nog enkele maanden geleden, toen de 'congregatio de educatione catholica' wou uitpakken met een document waarin de aard en opdracht van een 'katholieke universiteit' zouden vastgelegd worden. De FIUC schoot meteen in actie en vooral door het krachtdadige optreden van Falise werd er flink gesleuteld aan het oorspronkelijke voorstel. Het eindresultaat was daardoor aanvaardbaar voor de FIUC. Zo'n eensgezindheid tegenover het pauselijke gezag, waarbij vooral de universiteiten uit het Noorden zich kordaat opstellen, komt de instellingen uit de Derde Wereld zeker ten goede. Zij zijn immers vaak nog meer afhankelijk van Rome, ook op financieel vlak.

Naast deze bemiddelingsfunctie heeft de FIUC nog vele andere aktierolleten. Ontstaan in de jaren vijftig onder voorzitterschap van de Leuvense rektor Van Waejenbergh, was de FIUC oorspronkelijk een 'klub' waarin de monsigneurs elkaar af en toe ontmoeten om informele contacten te leggen. Geleidelijk breidde de organisatie zich uit en vervaagde het informele karakter. Er

kwam een buro in Parijs, een driejaarlijkse 'Assemblée générale' en jaarlijkse bijeenkomsten per kontinent. Vanaf nu kongressert men altijd rond een bepaald thema (meestal van etische aard) dat de katholieke universiteiten op dat moment sterk bezig houdt. Het kongres mondt uit in een resolutie waarin stelling wordt genomen door alle universiteiten samen. In de marge van het kongres wordt natuurlijk ook druk onderhandeld en worden er afspraken gemaakt over het uitwisselen van professoren en studenten.

Voor die uitwisseling staan de 'grote' universiteiten echter niet altijd te trappelen. Voor de KUL-UCL, Nijmegen, Lille, Madrid, Georgetown (Washington) of de Loyola University van Chicago is het immers niet zo interessant om samen te werken met broertjes uit de Derde Wereld. Ze nemen liever hun

toevlucht tot kanalen als Erasmus, waar ook andere prestigieuze universiteiten - al zijn die dan niet katholiek - aan meewerken. Bovendien is het in bepaalde landen, zoals in Frankrijk, zo dat de katholieke universiteiten geen diploma's mogen uitreiken en dat studenten eerst voor een staatsjury examens moeten afleggen. Die instellingen concentreren zich vaak eerder op het verstreken van een degelijk katholiek onderwijs dan op onderzoek.

Hierarchie

Toch zijn er op het gebied van het onderzoek ook al projecten tot stand

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1										
2										
3										
4										
5										
6										
7										
8										
9										
10										

Horizontaal - 1 Fenicische zonnegod - Popmuzikant met een reukje aan 2 Dansfestival 3 Bedgenote van Jan De Corte - Europese rivier 4 Nageboorte van een paard - Besluiteloosheid 5 Min - Een snorrend kegeluid maken 6 Geestelijke - Voegwoord 7 Ongestoord kalme - Godendrank 8 Brandgang - Met rechthoekjes bedekt 9 Landbouwwerktuig - Kulturele oorsprong 10 Minnegodjes.

Vertikaal - 1 Belgische sportwedstrijd - In bezit nemen, zich toeëigenen 2 Dorp van het bittere kruid 3 Strijkt - Niet zo vlugge 4 Brandstof - Bijwoord 5 Negerengels 6 Bepaalt, bedingt 7 Leden van een Engelse dynastie - Strafwerk 8 Pers. vnv. - Godsdienst - Elementair deeltje in kosmische straling 9 Vroomheid 10 Jong en onervaren - Doet aan kunst.

gekomen door toedoen van de FIUC. Hiervoor werd trouwens binnen de organisatie een 'Coordination of Research' opgestart. De bedoeling is om interuniversitaire netten op te zetten die onderzoek doen naar een bepaald probleem, dat op dat moment 'in de markt ligt' zodat er gemakkelijk geldschietters van buitenaf kunnen aangetrokken worden. Voor het ogenblik loopt er in Zuid-Amerika een project rond drugs, geleid door een Canadees die van unief naar unief trekt om de zaak te coördineren. In het verleden werd er al gewerkt rond multinationals. De KUL werkte tot op heden niet mee in dergelijke projecten. Wel doet men sinds kort meer en meer aan samenwerking op fakultair niveau: de fakulteiten theologie, pedagogie en economie houden in Europa gezamenlijke congressen en vooral de fakulteiten geneeskunde weten elkaar te vinden over belangrijke thema's in verband met bio-etiek, zoals bijvoorbeeld de in vitro-fertilisatie. Voorzitter van die geneeskunde-overkoepeling is momenteel prof. Borghgraef, oud-groepsvoorzitter bio-medische wetenschappen aan de KUL.

Michel Falise wordt echter in de eerste plaats, zo luidt de officiële versie, geëerd om zijn wetenschappelijk werk. Hij leverde immers een belangrijke bijdrage tot het onderzoek over de mogelijkheid van de ontwikkeling van een kristelijke etiek in het economisch leven. Na werken over de geldvraag, de tekstielindustrie en multinationals en etiek, schreef hij in 1985 'Pour une pratique chrétienne de l'économie', zijn beste en meest succesvolle werk tot nu toe. Het wordt beschouwd als het basiswerk voor een kristelijk-etische visie op de economie. Falise gaat hierin op inductieve wijze te werk en stelt zich de vraag of onze indruk dat de economie een 'immense mécanisme complexe et anonyme' is, wel juist is. Hij denkt van niet: we hebben nog steeds een zekere mate van vrijheid, een 'espace de liberté'.

Van die ruimte moeten we profiteren om ze op te vullen met maatregelen die de mens in het productieproces ten goede komen, volgens een (kristelijke) waardenhiërarchie. Eén van de voorbeelden waarmee Falise wil illustreren dat zijn theorie geen mooie woorden zijn, is dat van een bedrijf dat gedwongen is om te herstrukturieren door een economische recessie. Bij de ontslagen die onvermijdelijk vallen, kan men, aldus Falise, gebruik maken van de 'espace de liberté': men kan selecteren wie men ontslaat, op basis van criteria als anciënniteit of gezinsituatie. Andere mogelijke praktische toepassingen ziet Falise in de

economische keuzes binnen het gezin, het beleid in verband met gezondheidsuitgaven of de Derde Wereld-politiek van westerse bedrijven.

Business

Of dit werk van Falise werkelijk zo'n standaardwerk is in het domein van het etisch denken over economie is de vraag. Bij navraag op het Centrum voor Economie en Etiek (CEE) bleek men daar bijvoorbeeld bijzonder weinig te kunnen vertellen over de wetenschappelijke waarde van Falises werk. Op het centrum gebeurt nachts het meeste onderzoek in die richting aan onze universiteit. Of het dan niet eigenaardig is dat het CEE niet betrokken werd bij het samenstellen van het dossier ter ondersteuning van het eredoktoraat? "Wij hebben toch geen monopoliepositie in die discipline", antwoordt prof. Luk Bouckaert, verbonden aan het CEE. Volgens hem ging het initiatief voor een dergelijk eredoktoraat eerder uit van de afdeling moraaltheologie. Het is inderdaad opvallend dat het 'standaardwerk' van Falise niet te vinden is in de bibliotheek van economie, maar in die van godgeleerdheid.

Naast zijn werk als (etisch) econoom is zijn voorzitterschap van de FIUC, is er nog een andere reden waarom Falise een eredoktoraat krijgt. Die komt naar boven als men kijkt wie op 2 februari de laudatio voor Michel Falise zal uitspreken: mgr. Guido Maertens, rektor van de Kulak. In een kort telefonisch gesprek wijst Maertens op de goede contacten die er sinds jaar en dag tussen beide universiteiten bestaan. Kortrijk werkt bijvoorbeeld nauw samen met Lille voor de uitbouw van zijn Postuniversitair Centrum. Die samenwerking situeert zich vooral in het domein van de economie, zoals bijvoorbeeld in de programma's management of in het Business Language Communication Centre. Die samenwerking is een bijna logisch gevolg van het feit dat de regio's van Kortrijk en Lille vlak naast elkaar liggen en meer en meer een eenheid gaan vormen op economisch gebied. Bovendien is er, aldus Maertens, de gemeenschappelijke kulturele achtergrond van beide regio's. Redenen te over dus waarom niet alleen de Kortrijkse, maar ook de Rijsele universiteit en bedrijfsleven de oprichting van de kandidatuur Toegepaste Economische Wetenschappen met vreugde tegemoet zien. Onder-tussen worden de banden tussen beide instellingen met dit eredoktoraat nog even nauwer aangehaald.

Pieter De Gryse
Erik Paredis

Vrijheid, da's een echte droom. Maar je moet wel financieel onafhankelijk zijn. Je moet dus een bankrekening hebben waarmee je je geld kunt beheren zoals je het zelf wilt.

Zo'n rekening hebben ze bij de ASLK: de Club 001-Rekening voor 16-24 jarigen. Een volwas-

sen zichtrekening met alles erop en eraan. Van je elektronische pas op Teles, Bancontact en Mister Cash tot cheques. Je kunt zelfs "in het rood" gaan of er een internationale betaalkaart aan verbinden.

Meer nog: met je Club 001-Rekening heb je ook nog eens

recht op een superrendabele spaarrekening en héél soepele kredietformules. Waarmee je handig je studies kunt financieren.

Kortom, 't is nu hét moment om je volledig vrij te verklaren.

CLUB 001-REKENING VOOR 16-24 JARIGEN.

ASLK

advertentie

Jimi te boek en Donovan in Leuven Kinderen van de Regenboog

Donderdag, een dag na het Dylan-koncert in Vorst, krijgt Leuven het bezoek van Donovan, een van de meest productieve protestzangers uit de jaren zestig. Samen met onder andere Dylan, Janis Joplin en Jimi Hendrix, was hij een boegbeeld van een generatie die zich tegen de Vietnam-oorlog keerde. Met de Golfoorlog krijgt het protestlied opnieuw betekenis. Onlangs werd in Engeland een zwarte lijst gemaakt van liedjes die in de huidige omstandigheden niet geschikt zijn voor uitzending. Donovan en 'Give Peace a Chance' mogen openens niet meer. Of ze daarmee voorgoed in de vergeethoek zullen geraken, valt echter te betwijfelen. De pop-jongens hebben immers het oudere repertoire herontdekt.

Over de beweegredenen, muziek en levensstijl van de generatie van Donovan en de andere 'hippies' verscheen recent een bijdrage van de Engelse muziekcriticus Charles Shaar Murray. In *Jimi Hendrix. Kind van de Regenboog* schetst hij rond de figuur van Jimi Hendrix een zeer levendig, maar ook vaak zeer subjectief en daardoor ongebruikelijk beeld van de jongerencultuur in de jaren zestig.

Bloemen

Murray ziet de jaren zestig als hét pop-decennium bij uitstek. Popgenoot uit de jaren zeventig en tachtig, zoals disko en hard-rock, zijn volgens hem inspiratiebronnen die een muzikale ontwikkeling die in de jaren zestig uitgestippeld werd. Eigen aan grootmeesters als Dylan, Joplin en Hendrix was immers dat ze de rock uit de jaren vijftig, die aan een teveel aan sentiment kapot gegaan was, nieuw leven inbliezen met een grote dosis jazz, folk, blues en soul.

Jimi Hendrix steeg daarbij boven de rest uit omdat hij op alle gebieden uitblonk. Zijn eerste hit, 'Hey Joe', was een 'gearrangeerde' folk-song. Daarnaast wijdt Murray drie hoofdstukken uit over de invloed die Hendrix onderging van, en op zijn beurt uitoefende op blues, jazz en soul. Dat Hendrix Prince en Lenny Kravitz beïnvloedde is bekend. Zijn invloed reikt echter veel verder. Na Jimi Hendrix kwam er ruimte voor de populaire blues (Robert Cray en Eric Clapton), de hard rock (Led Zeppelin en Van Halen), de soul (James Brown) en de jazzrock (Stanley Clark en Herbie Hancock).

De 'hippie-tijd' met de karakteristieke muzikale grensoverschrijding begon volgens Murray in juni 1967 op het 'Monterey International Pop Festival', waar Jimi Hendrix zijn grote doorbraak kende. Naast blanke folk-, jazz-, blues- en country-rockers als The Byrds, Janis Joplin en Country Joe, was daar onder andere de Indische Ravi Shankar aanwezig. De groepen die er gespeeld hebben, zijn de geschiedenis ingegaan als de flower-powergroepen bij uitstek. "Monterey werd het prototype voor alle festivals die in de volgende tien jaar georganiseerd zouden worden" (p.65). De muzikanten die op Monterey speelden, keerden twee jaar later bijna allen terug naar het beter bekende 'Woodstock-festival'. Met 'Monterey' werd volgens Murray dan ook de 'Summer of Love' ingezet. Het temaanummer van het festival, het wat melige 'San Francisco' van Scott McKenzie, roept nog steeds beelden op van bloemen in het haar, druggebruik en vrije seks. San Francisco werd een cultureel centrum met een wereldwijde uitstraling die zelfs tot in de kerktuor doordrong. Hoewel Murray zeer cynisch schrijft over de hippie-cultuur, "een elementair nationaal tijdverdrif voor de blanke westerse jeugd" (p.65), wijst hij toch op het politiek gewicht van de kontesterende tegenkultuur.

Als centrale thema's in het Amerikaanse openbare leven in de jaren zestig ziet hij de rassensrijd en de oorlog in Vietnam. Beide problematieken verdeelden volgens hem Amerika in twee. Het ene voerde een 'verdorven en onrechtvaardige oorlog tegen een afgelegen onschuldig landje' (Vietnam) en tegen "diegenen onder haar eigen bevolking

zetten ze zich af van de kleine groep van rijke blanke burgers die in een reactionaire reflex een oorlog begonnen waren, de emancipatiebeweging van de zwarte bevolking die kop ingeslagen hadden en een (hypokriete) conservatieve moraal predikten.

De mentaliteitsverandering bij de jeugd werd hoofdzakelijk ingegeven door het zien van het zinloze geweld in Vietnam. De hippie-generatie was dan ook een belangrijke factor in het groeiende internationale protest tegen de oorlog en in de groei van een brede vredesbeweging. "Zelfs de mensen die alleen maar naar de demonstraties gingen om stoned te worden, met smerissen te vechten, groepen te zien optreden of iemand op te pikken - of gewoon uit verveling of onder druk van hun omgeving - leverden een bijdrage. Alleen al door hun aanwezigheid hielpen zij de wereld erop te wijzen dat niet alle Amerikanen de oorlog ondersteunden. Dat was belangrijk, destijds. Per slot van rekening waren er kennelijk twee Amerika's" (p.34).

Muzikanten als Hendrix, Dylan en Donovan zullen dan ook wel steeds terug opgevoerd worden wanneer, zoals momenteel, ergens goed losbarst. De uitzonderlijk goed gedokumenteerde Murray bespreekt in die context het gebruik dat werd gemaakt van Hendrix' versie van het Amerikaanse volkslied. Het inspireerde volgens hem de soundtrack van Coppola's *Apocalypse Now* en het werd door U2 gebruikt ter introductie van hun live-versie van 'Bullet Blue Sky', een "woedend stuk kritiek op het door de VS gesponsorde Contra-terroisme in Nicaragua" (p.37).

Het feit dat Donovan noch op Monterey, noch op Woodstock optreden heeft, zal er wel toe bijgedragen hebben dat hij bij het grote publiek op dit moment niet bekend staat als een van de idolen van de bloemenjeugd. Nochtans is hij met zijn protestliedjes en de

associatie van folk en rock typerend voor de hippie-muziek. De Schotse zanger is een van de vele 'singer-songwriters' die in de jaren zestig in het spoor van Dylan in Amerika doorbraken. In 1965, op negentienjarige leeftijd, scoort hij zijn eerste hits met 'Catch The Wind', 'Colours' en de protest-klassieker 'Universal Soldier'.

Ongeduld

Donovan groeide echter pas uit de schaduw van Dylan na de doorbraak van de hippie-beweging in 1967 en een reis met The Beatles naar Indië. Hij manifesteerde zich als een uitzonderlijk performer met een eigen stijl en een karakteristiek stemgeluid. Tussen '67 en '70 maakte hij maar liefst zes gewaardeerde epees. John Lennon schrok er dan ook niet voor terug hem op één lijn met Dylan te plaatsen. Na het uiteenvallen van de protestbeweging verdween hij echter samen met vele andere 'hippies' uit de belangstelling, en leverde hij enkel minderwaardige platen af.

De komst van de CD veranderde veel voor Donovan en diens generatiegenoten. De CD bracht immers met zich mee dat van bijna alle muzikanten met iet of wat repertoire een verzamel-CD gemaakt werd. Van Donovan verschenen er in '87 en '89. Meteen was de weg voor een 'come-back' geopend. Vorig jaar vroegen The Happy Mondays, Englands meest populaire groep op dit moment, Donovan voor hun voorprogramma. Uit de succesrijke reeks optredens werd een *oldie*, 'Hurdy Gurdy Man', als single gedistilleerd.

Donovan profiteert daarmee meteen van de mediakampagne die door muziekuitgeverijen rond de Manchester-groepen als The Happy Mondays wordt opgezet. Tijdschriften als *New Musical Express* (NME) schrijven wekelijks over dezelfde groepen en plaatsen foto's van steeds dezelfde zangers op de voorpa-

gina. Op die manier blazen ze een groep op tot nationale idolen. Natuurlijk stijgt daardoor niet alleen de platenverkoop, maar ook de verkoop van de tijdschriften. Fans willen immers alles lezen over het idool dat ze op een presenteerblaadje voorgeschotelde krijgen. Voor heel wat jongeren zal Donovan op die manier, net als voor The Happy Mondays, een lichtend voorbeeld worden.

De aandacht die het oudere repertoire van de huidige popjongens krijgt, uit zich daarnaast ook in de vele herwerkingen die van 'hippie-liedjes' gemaakt worden. In Engeland, en langzaam maar ook op het Europese vasteland, heeft er zich een nieuwe populaire muzikale stroming ontwikkeld, de 'house'-muziek. Dit is een rime-box, doorkruist met synthesizermelodieën en nauwelijks gezang. Als variatie daarop worden zang- en/of instrumentale partijen uit onder werk op een 'house-rime' gezet. De hippie-muziek wordt hiervoor steeds meer populair. In 1989 verscheen van STP23 de single 'Let Jimi Take Over' en recent bracht de Engelse groep *No Man* een 'house'-versie van Donovan's 'Colours' uit. Binnenkort verschijnt er ook een bewerking die de Belg Jo Casters van Janis Joplin's 'Mercedes Benz' maakte.

Die hernieuwde aandacht voor de jaren zestig maakt het voor de huidige generatie mogelijk het beste van de pop mee te pikken. Donovan, om maar een voorbeeld te noemen, beschikt immers over een ruimer en interessanter repertoire dan *Snap, Inxs* en *M.C. Hammer* bij elkaar.

Koen Hendrickx

Jimi Hendrix. Kind van de Regenboog, Charles Shaar Murray, Utrecht, Uitgeverij Luitingh, 1990, 301 p.

Donovan voert momenteel uitgebreid rond in België. Hij treedt op in de Stadsschouwburg op donderdag 31/1, om 20.00 u. ☎ 22.21.13.

die weigerden zich als tweederangsburgers te laten behandelen" (de zwarte bevolking). Het andere "geloofde in vrede, vrijheid, rechtvaardigheid en broederlijkheid in binnen- en buitenland zonder aanzien des persoons en in het recht van ieder individu om precies te zijn wat ze zelf wilden". De groep walgde van de oorlog in Vietnam.

Nicaragua

Vanwege die maatschappelijke context, waarbij de kontesterende jongeren zich geïsoleerd zagen van de reactionaire machtscentra, spreekt Murray van een 'Wij-generatie', die sterk contrasteerde met de 'Ik-generatie' uit de jaren zeventig en tachtig. De jongere generatie in de jaren zestig riep gemeenschappelijk op tot vrede en rechtvaardigheid, ze lanceerde slogans als 'Black is Beautiful' en hanteerden een vrije moraal. Daarmee

In de marge van Billy Wilder

En nu nog een filmhuis

Reeds jaren wordt er voor gepleit om een filmhuis of beeldhuis op te richten in Leuven. Zo'n alternatieve bioskoop zou ruim plaats bieden aan de niet-kommerciële film. Voorlopig is dergelijke accommodatie nog uitermate schaars in het Leuvense. Bij de opening van de Billy Wilder-retrospektieve pleitte prof. Hesling nog maar eens voor de oprichting van een filmhuis aan de KUL. Volgende week praten we met de betrokkenen, nu schetsen we een beeld van de huidige plaats van de kwaliteitsfilm in het Leuvense.

De Wilder-retrospektieve die georganiseerd wordt door het Stuc, De Andere Film Leuven en het Departement Kommunikatiewetenschappen van de KUL is een vrij prestigieus project geworden. Er worden een twintigtal films vertoond, en de omkadering is meer dan behoorlijk: er is voor een interessante gratis informatiebrochure gezorgd, er verschijnt een begeleidend boek en er wordt een workshop georganiseerd. Dat er in Leuven een publiek bestaat voor een project als dit, is duidelijk; getuige daarvan de volle zaal bij de openingsfilm *The Apartment*.

Van oudsher is er in Leuven echter nauwelijks geschikte accommodatie voor dergelijke projecten. Films die buiten het commerciële circuit vallen, worden dan ook stevast vertoond in onaangename en weinig geschikte auditoria, of in de zaal van het Stuc, die in de eerste plaats toch een theaterzaal blijft. Het blijft behelpen.

Filmhuis

De laatste tijd lijkt er in die toestand verandering te komen. Zo loopt de Wilder-retrospektieve helemaal in Studio 1. Dat is tekenend voor de nieuwe politiek van de Studio-bioskoop. Jos Rastelli, eigenaar van Studio Filmtca-

Roeping voor Rastelli?

(foto Hendrik Delagrang)

ters, lijkt zich hoe langer hoe meer te willen profileren als promotor van de kwaliteitscinema. Studio programmeert tegenwoordig bijvoorbeeld voortdurend hernemingen van 'betere' films. De vraag kan natuurlijk gesteld worden in hoeverre deze roepingzorging bepaald wordt door een late culturele roeping van Rastelli. Nu Superclub een nieuw bioskoopcomplex heeft geopend in de Bondgenotenlaan, lijkt Studio de strijd op het vlak van de super-kommerciële film te moeten opgeven.

Maar wat ook de motieven van Studio mogen zijn, een evolutie naar een meer gedifferentieerde filmmarkt in het Leuvense (waarin Studio filmtcaers zich dan zou kunnen onderscheiden als het huis van de kwaliteitsfilm) is zonder meer positief. Er is echter een maar. Rastelli lijkt namelijk niet zomaar onvoorwaardelijk bereid te zijn om zijn programmatiek volledig af te stemmen op

filmhuis oprichten in Leuven. Hesling ziet zo'n filmhuis als een noodzakelijke component in het cultuuraanbod van de KUL. Hij pleit voor een filmtcaer dat nauw geleerd zou zijn aan de universiteit. In de eerste plaats lijkt het Stuc aan dat profiel te voldoen, maar ook het Stuc kampt met plaatsproblemen. Alhoewel de filmprojector in de Van Evenstraat vorig nog jaar vernieuwd werd, is het Stuc nog altijd geen ideale bioskoopzaal. De zaal heeft een toneelpodium en is bovendien vrij klein. Dirk Dewit van het Stuc ijvert dan ook al lang voor een geschikte ruimte: een filmhuis.

Beeldcultuur

Toch lijken Hesling, Dewit en Daf nog een poosje te moeten wachten op een filmhuis. Hun grootste probleem is misschien nog wel dat de culturele en intellectuele 'elite' nog lang niet overtuigd is van de culturele waarde van beeldcultuur. Hesling pleit voor een relativistische aanpak. "Artistieke kwaliteit is altijd impliciet verbonden geweest met het literaire", stelt Hesling. "Maar er is niets in beelden dat ze in se ongeschikt maakt om kwaliteit af te leveren. Ik zal een aantal mensen op de tenen trappen door dit te beweren, maar het is eenvoudigweg onzin om te zeggen dat de kwaliteiten van literaire werken in zichzelf aanwezig zijn. Kwaliteit drukt zich alleen maar uit in de verhouding tussen het werk en de mensen die daar kennis van nemen." Het blijft vooralsnog een open vraag of er aan de KUL ook al een bereidheid bestaat om film als een waardevolle vorm van cultuur te beschouwen. Dat zou een eerste stap zijn naar de oprichting van een universitair filmhuis.

Er zijn in ieder geval al - schaars - tekens van een veranderende mentaliteit. Misschien is er een evolutie aan de gang waarbij film uit het verdomhoekje van het entertainment kan worden gehaald. Een eerste aanduiding daarvan kan zijn dat de Cultuurcommissie de Wilder-retrospektieve heeft gesteund. Het is echter helemaal niet duidelijk of de Cultuurcommissie dergelijke projecten ook in de toekomst konsekwent zal blijven subsidiëren. Een vrij cynische aanduiding van het tegendeel kan je zien in het feit dat het enige Cultuurcommissie-lid dat aanwezig was op de première van Wilder, Hesling zelf was.

Jan Bosteels

Informeel economie als overlevingsstrategie

Zwartwerk en corruptie: motor van de Derde Wereld

De informele sektor werd twintig jaar geleden voorgesteld als een belangrijke mogelijkheid voor de landen uit de Derde Wereld om uit het economische slop te raken. Na evenveel jaar onderzoek naar deze soms zeer verscheiden schaduw-economie, onderneemt men nu eindelijk serieuze pogingen om hieraan aandacht te besteden in het ontwikkelingsbeleid. Noord Zuid Cahiers (vroeger: TOS, Tijdschrift voor Ontwikkelingssamenwerking) besteedt 2 temannummers aan deze problematiek, en organiseerde in samenwerking met het Kollege voor ontwikkelingslanden (Ruca) een symposium om enkele duidelijke beleidslijnen te formuleren.

Die 'informele sektor' is overigens nog steeds niet nauwkeurig gedefinieerd. Strikt genomen ressorteert hieronder alles wat ontsnapt aan officiële controle van alle economische activiteiten die niet opgenomen worden in het BNP. Zo behoren hiertoe niet alleen getolereerde 'zwarte' productie, maar ook prostitutie en drughandel. De informele sektor wordt ook getypeerd door een gebrek aan totale afwezigheid van inkomenszekerheid of rechtszekerheid, en door het feit dat deze economische activiteiten worden aangegaan uit trieste noodzaak, als overlevingsstrategie.

De twee temannummers van Noord Zuid Cahiers trachten verscheidene aspecten van deze activiteiten toe te lichten. Het eerste nummer brengt enkele case-studies die vanuit economisch en antropologisch oogpunt benaderd worden. Die laatste handelen, over kinderarbeid, de plaats van de vrouw en over de verwachtingen die ouders koesteren voor hun kinderen. Het tweede nummer behandelt voornamelijk financiële kwesties.

Cahiers

In de twee temannummers van Noord Zuid Cahiers brengen tien auteurs hun bevindingen over de informele economie vanuit hun eigen onderzoeksgebied. Ieder van hen formuleert afzonderlijk enkele beleidsoplossingen. Hierbij is de keuze van een welbepaalde visie op de plaats van de informele sektor in de gehele economische activiteit bepalend voor het beleid waarvoor men opteert. Een dualistische visie ziet formele en informele sektor als twee gescheiden entiteiten. Een strukturalistische visie ziet informele en formele sektor als een continuüm waarbinnen de informele sektor een marginale functie vervult of ten dienste staat van de formele economie: "In de 'eksploitatie' benadering vertoont de informele sektor een groei-potentieel, maar een groot gedeelte van de goedkope productie komt ten goede aan de formele sektor terwijl de informele sektor afhankelijk is van dure inkomensmarkten in de formele sektor." (deel 1, p.7)

Omdat de informele sektor juist "economische groei, vitaliteit en een bron voor nieuwe ontwikkelingsstrategie" (deel 1, p.24) betekent, lijken de meeste bijdragen aan de Noord Zuid Cahiers te opteren voor een instandhouden van de informele sektor zoals die nu bestaat, en sluiten zij de ogen voor het sociaal probleem: "Aan de ene zijde van de sociaal-economische evolutie in het Zuiden stimuleert de informele sektor het verrijktingsproces van de 'better-off' en de z.g. 'elite', aan de andere kant levert de informele sektor overlevingsmechanismen aan de armen." (deel 1, p.35)

Uit sociologisch en antropologisch onderzoek blijkt echter duidelijk dat de overgang van informele naar formele sektor sterk geremd wordt door culturele en sociale factoren. Dit betekent dat het noodzakelijk is om beide sectoren meer op elkaar af te stemmen, zodat de lagere klassen niet kans krijgen op maatschappelijke emancipatie. Het gaat immers niet om het initiatief uit de informele sektor te blijven uitbuiten en te laten opdraaien voor een groeiende vraag naar tewerkstelling en goedkope basisproducten of diensten. De informele economie moet ondanks haar kleinschalig karakter toch recht krijgen op een volwaardige begeleiding en bescherming vanwege de over-

ze kan zij evolueren naar een volwaardige economische activiteit met inkomenszekerheid, en wordt de 'eksploitatie' van de informele sektor ongedaan gemaakt. Dit geldt des te meer als men bedenkt dat volgens schattingen soms meer dan 50% van de bevolking van informele activiteiten leeft. Begeleiding en bescherming doen geen afbreuk aan de groei mogelijkheden die de kleinschalige initiatieven voor de gehele economische ontwikkeling bieden.

Dat de Noord Zuid Cahiers ook corruptie beschouwen als een onderdeel van de informele sektor doet wel enkele vragen rijzen. Nochtans is er wat de 'klein corruptie' betreft duidelijk een raakpunt omdat het vaak een noodzakelijke strategie is om als onderbetaalde lagere ambtenaar te overleven.

Ook artisanale arbeid valt zeker binnen al wat de informele sektor behelst, omdat die ontsnapt aan de controle van de lokale overheden. Om wildgroei te voorkomen werd in het verleden vaak repressief optreden tegen die artisanale arbeid. Dat geldt ongetwijfeld ook voor de straatventerij, maar in mindere mate voor het getolereerde artisanale of voor huisarbeid. Die activiteiten moeten het hebben van openheid om afzet van de geproduceerde

Wat wat het sparen betreft zijn informele initiatieven de vaak noodzakelijke schakel tussen de officiële bank en de spaarcenten die bijvoorbeeld een landbouwer na het verkopen van een betere oogst voor een jaartje of langer opzij wil of kan houden. "Het is met name de relatieve afwezigheid en/of het gebrekkige functioneren van het formele financiële bestel die goeddeels het succes van het informele systeem kunnen verklaren." (deel 2, p.2) De informele sektor speelt dus een belangrijke rol voor de gehele economie.

Toch is het duidelijk dat de informele sektor ook zijn nadelen kent. Door een gebrek aan controle zijn wantoestanden, ook buiten de financiële sektor, zoals kinderarbeid in de tekstielnijverheid, schering en inslag. Hoewel de informele economie uit noodzaak is ingegeven zouden de lokale overheden moeten ingrijpen om een verantwoord ontwikkelingsbeleid uit te werken. Dat sparen en lenen bijvoorbeeld anders kan, blijkt in een land als Thailand waar de transfer van kapitaal van het platteland naar de stedelijke regio's wordt tegengegaan door een verplichte herinvestering van 60% van de gespaarde bedragen op het platteland. Zulke maatregelen kunnen wel alleen in de formele

Vanuit de basis worden initiatieven opgestart in een sfeer van solidariteit. Die doen het vaak beter dan inspanningen van grote ontwikkelingsbanken.

goederen mogelijk te maken. Artisanale wordt eerder gekenmerkt door kleinschaligheid en, zo blijkt uit onderzoek, gebrekkige interesse voor produktiviteit of planning. Vaak volgt dit uit het karakter van de overlevingsstrategie. Die is erop gericht directe noden te lenigen door het verwerven van gelijk welke inkomsten, zonder de tijd of inzichten te hebben om aan de minste vorm van management te doen.

Geld

Door dat totaal gebrek aan management in de informele sektor is ook de bankwereld terughoudend om geld aan kleine initiatieven te lenen. Vaker echter wordt de gebrekkige kredietverlening toegeschreven aan de afwezigheid van bankfilialen. Paradoxaal genoeg wordt die activiteit in de meeste Derde Wereldlanden opgevangen door initiatieven uit de informele sektor. Dat leidt soms tot wantoestanden zoals woekerrentes of lijfeigenenschap. Zo stapelen de financiële problemen zich op, zodat een planning van activiteiten totaal onmogelijk wordt. Dat weerspiegelt zich in het feit dat uiteindelijk zelden schulden worden aangegaan om aan produktieve doeleinden te beantwoorden, maar veeleer om directe noden te lenigen. Uit dat ongetoeleneerd lenen blijkt dat de informele sektor niet voorziet in een verantwoord (en begeleid) kleinschalig investeringsbeleid.

Beleid

De overheid treft in sommige Derde Wereldlanden al duidelijk maatregelen om de informele economie te organiseren en te stimuleren. Naast een toegenomen tolerantie ten aanzien van informele activiteiten worden soms begeleidende maatregelen getroffen. Soms grijpt men in in de prijsvorming, zodat de prijzen de produktiekosten dekken. Het initiatief van de producenten wordt dan beschermd en kan op termijn in reële behoeften voorzien. Ook in het ontwikkelingsbeleid van de landen uit het Noorden is een duidelijke mentaliteitsverandering merkbaar. De bijdrage van een medewerker van de Nederlandse ontwikkelingsbank aan de Cahiers is een duidelijk signaal naar het

Belgische ontwikkelingsbeleid. Hij vraagt om, zoals Nederland, duidelijk aandacht te besteden aan de informele economie. Dat de pogingen van de Nederlandse ontwikkelingsbank niet onverdeelde succesvol zijn, doet blijkbaar niet terzake.

Bert Peeters (Wereldwijd en Noord Zuid Cahiers) wees tijdens het symposium op de taak van de universiteiten om de Derde Wereld-problematiek vanuit academische hoek te blijven belichten. Hij uitte ook zijn bezorgdheid om een afname van de academische interesse voor de problematiek. Peeters pleit ervoor dat de academische wereld signalen zou uitzenden naar de beleidsmensen. Zijn strategie verschilt wat dat betreft van massale mobilisatiepogingen die het Nationaal Centrum voor Ontwikkelingssamenwerking (NCOS) onderneemt met zijn jaarlijkse 11.11.11-kampagne om de beleidsmensen onrechtstreeks tot een meer verantwoord ontwikkelingsbeleid te bewegen.

Gortig

De Noord Zuid Cahiers zijn toch een goede bijdrage tot een meer verantwoord beleid omdat zij in temannummers pogen specifieke problemen grondig toe te lichten. Ze verschillen sterk van het populaire Wereldwijd. Maandblad over evangelisatie en ontwikkeling, dat tracht de dagelijkse realiteit van de Derde Wereld naar een zo ruim mogelijk publiek te brengen. Het doelpubliek ligt nu eenmaal elders. Noord Zuid Cahiers richt zich tot de geïnteresseerden uit de ontwikkelingssector, beleidsmensen en mensen die zich op wetenschappelijke basis in de problematiek willen verdiepen.

De complexe en heterogene problemen en

mogelijkheden van de informele sektor krijgen de aandacht in twee opeenvolgende nummers. Het geheel heeft iets weg van een allegaartje, maar een tijdschrift kan ook moeilijk een diepgaand wetenschappelijk overzicht aanbieden. De twee nummers zijn eerder bedoeld als multidisciplinaire kennismaking met een welbepaalde problematiek.

Als signaal naar beleidsmensen zijn de temannummers echter vaak niet zo eenduidig. Elk auteur komt met zijn eigen beleidsoplossingen naar voor, vaak mee gedragen door de eigen achtergrond (antropologie, financiële wereld, technische ondersteuning of beleidsmaker). Ook al houden de verschillende auteurs in deze temannummers rekening met de problematiek in al zijn facetten, toch ontbreekt een uitgesproken geïntegreerde visie. Het symposium was daarom ook bedoeld om een paar beleidslijnen te formuleren, maar slaagde er niet in. Dit werd een beetje verontschuldigend toegeschreven aan de heterogeniteit van de informele sektor, maar hiermee wordt het uiteindelijke beleid overgelaten aan de beleidsmakers. Het Cahier gaat dan juist voorbij aan zijn beoogde signaalfunctie.

Freddy De Preter

De informele economie en de Derde Wereld (2 delen, 120 fr./deel), Wereldwijd, Derde Wereld- Informatiecentrum, Arthur Goemaerelei 69, 2018 Antwerpen, 03/216.29.35.